

Het is tijd voor open vragen over het Knil

■ Historicus schrijft boek over de ervaringen van zijn grootvader in Indië en bij terugkeer in Nederland

Historicus Hans Goedkoop.

FOTO MERLIJN DOOMERNIK

REPORTAGE

George Marlet
Arnhem

Wel een minuut lang salueren sergeant b.d. Leon van Deenen (89) en adjudant b.d. Maarten de Roode (92) voor het Knil-monument op landgoed Bronbeek. Ondanks de tropische hitte dragen ze het ceremoniële uniform van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, dat precies 62 jaar geleden werd opgeheven.

De laatsten der Mohikanen, zou je verwachten. Maar het verhaal over het Knil houdt met veteranen als Van Deenen en De Roode niet op. Sterker nog, de belangstelling voor dit koloniale leger neemt toe – en niet alleen vanwege de hernieuwde publiciteit over oorlogsmisdaden door Nederlandse militairen in de periode 1945-1950. Kinderen en kleinkinderen van Knil-militairen vragen zich af wat hun (groot)vader precies in 'Indië' heeft gedaan. Het handjevol Knil-militairen dat nog leeft, is veelal niet erg spraakzaam.

In Bronbeek wonen er nog welgeteld zes, terwijl het tehuis ooit voor oudgedienden uit Indië beschikbaar is gesteld.

Sergeant Van Deenen vindt veel van de verhalen die de laatste tijd opborrelen 'overdreven'. "Er zijn van beide kanten fouten gemaakt, maar het was hun land, niet het onze", zegt hij. Hij diende de laatste twee jaar van het Knil als verpleger in Tjimahi en hielp daarna nog drie jaar Indonesische militairen opleiden. "Ik heb daar de mooiste tijd van m'n leven meegemaakt. Achteraf heb ik spijt dat ik niet in Indonesië ben gebleven."

Van Deenen krijgt deze middag in de *kumpulan* (ontmoetingsruimte) van Bronbeek het eerste exemplaar uitgereikt van 'De laatste man', het boek dat historicus en tv-presentator Hans Goedkoop over zijn grootvader heeft geschreven. Generaal-majoor Rein van Langen had als chef-staf van het Knil de ondankbare taak om in de tweede helft van 1949 zijn leger te helpen ontmantelen. Daarvoor kreeg hij wel een ho-

.....
'Wat me verraste, is hoe vroeg dat wegstoppen in Nederland al begon. En hoe diep dat wegstoppen in onze familie doordrong.'

ge onderscheiding, maar terug in Nederland moest Van Langen tot zijn chagrijn zijn dagen slijten als adviseur van de Haagse brandweer.

Volgens Goedkoop kon zijn grootvader het niet uitstaan dat de politieke en militaire leiding de ontmanteling van het Knil als een 'zuiver logistieke operatie' beschouwde. "Den Haag zou loyaal moeten zijn aan zijn onderdanen, zoals zij dat ook aan Den Haag waren geweest. Dat liet Van Langen luid en duidelijk weten. Hij werkte met zijn mo-

rele kritiek op een kwaad geweten. Wie dat doet, wordt eruit gewerkt", luidt zijn verklaring.

In de familie werd niet over deze kwestie gesproken. Pas na archiefonderzoek ontdekte Goedkoop wat er rond zijn grootvader heeft gespeeld. "Wat me verraste, is hoe vroeg dat wegstoppen in Nederland al begon. En wat me het allermeest verraste, is hoe diep dat wegstoppen in onze familie doordrong. Iedereen leefde naar het taboe dat de samenleving had gesteld."

De derde generatie heeft nu "genoeg afstand om simpelweg nieuwsgierig te worden en de open vraag te stellen: hoe is het eigenlijk gegaan?" Goedkoop hoopt dat zijn verhaal een stimulans is voor Knil-militairen en hun kinderen en kleinkinderen om er het hunne aan toe te voegen. Dat kan via de website www.delaatsteman.nl

'De laatste man; een herinnering' door Hans Goedkoop verschijnt op 14 augustus. Uitgeverij Atlas-Contact, 91 blz., ISBN 9789045705743, 14,95 euro.

Knil-militairen met een portret van koningin Juliana. Uit het boek 'De laatste man; een herinnering'.

FOTO MUSEUM BRONBEEK, ARNHEM

Roemrucht leger

.....
Het Koninklijk Nederlands(ch)-Indisch Leger (Knil) heeft in de 120 jaar van zijn bestaan een geduchte reputatie opgebouwd. Het leger was zelfstandig en viel rechtstreeks onder het ministerie van koloniën. Bij de oprichting telde het leger ruim 13.000 militairen en bij de opheffing het driedubbele aantal. In feite was het Knil een soort vreemdelingenlegioen: het hogere kader bestond uit 'Europeanen' (overwegend Nederlanders), het middenkader uit Nederlanders en Ambonezen en de lagere rangen uit 'inlanders' van Java en de andere eilanden. In de 19de eeuw maakten ook nog Afrikaanse soldaten deel uit van het Knil. Berucht is het optreden van het Knil tijdens de Atjeh-oorlog (1873-1914), waarin het leger genadeloos optrad tegen opstandelingen die onder het Nederlands gezag probeerden uit te komen. Tussen december 1941 en maart 1942 vocht het Knil tegen Japanse troepen die zich gaandeweg meester maakten van Nederlands-Indië. Ruim zeventienhonderd Europese militairen kwamen daarbij om het leven. Na de overgave aan Japan werden 42.000 Europese Knil-militairen krijgsgevangenen gemaakt. Ruim achttuizend van hen overleefden de oorlog niet. Op 26 juli 1950 werd het Knil opgeheven. Jaarlijks vindt op landgoed Bronbeek in Arnhem de herdenking van de opheffing plaats.

Nederlands riool is Europees kampioen drugsresten

Van onze verslaggeefster

Nederland is koploper in drugsgebruik. Cannabis, XTC, cocaïne, speed: Nederlandse steden prijken bovenaan de lijsten die Europese rioolonderzoekers opstelden. Zij vergeleken vorig jaar monsters uit rioleringen van 19 Europese steden. Resultaat: Nederland staat hoog in de top-10 bij alle drugs, op methamfetamine na.

Het is voor het eerst dat riolen zo

zijn onderzocht. Het vakblad *Science of the Total Environment* publiceerde gisteren de resultaten. Vooral bij XTC gaat Nederland voorop. In Eindhoven wordt dagelijks per duizend inwoners de meeste XTC gevonden, maar ook in Utrecht en Amsterdam wonen flink wat slikkers van deze partydrug, die vooral in Nederland en België wordt geproduceerd. Ook in Antwerpen en Londen is XTC populair, terwijl in de riolen van Stockholm

en Oslo bijna geen XTC-sporen zijn terug te vinden.

Bij cocaïne is Antwerpen koploper, op de voet gevolgd door Amsterdam. Er gaan hier, zo berekende de Amsterdamse krant *Het Parool*, zo'n dertigduizend lijntjes coke per dag doorheen. De vierde plaats (na Valencia) is voor Eindhoven. De onderzoekers berekenden op basis van de rioolgegevens dat het totale cocaïnegebruik in Europa 355 kilo per dag is.

Ook bij cocaïne sluiten Stockholm en Oslo de rij. Maar de Noren gebruiken wel een andere drug: methamfetamine. Die drug, die ook wel bekend is als crystal meth, is de enige waarvan in Nederland amper sporen zijn te vinden. Niet te vroeg gejuicht: Nederlanders slikken de variant speed.

Bij cannabis gaat Nederland wel weer aan kop, maar dat komt mede doordat dit niet overal onderzocht kon worden.

advertentie

**APENBABYBOOM:
NU AL MEER DAN
50 BABY'S**

KORTING
TOT €250
OP APENHEUL.NL

